

Lev Nikolajevič Tolstoj: Vojna in mir

Vsebina

Knez Andrej Bolkonski in Pierre Bezuhov se pogovarjata v salonu dvorne dame Scherejeve. Pogovarjata se o Napoleonu in Pierre povzroči precejšen škandal s prevelikim zagovarjanjem Napoleona, v katerem vidi dediča francoske revolucije. Andrej poseže v prepir, da bi rešil Pierra iz nerodnega položaja. Tudi iz njegovih besed se je dalo razbrati, da je velik oboževalec Napoleona. V njem vidi genialnega vojskovodjo, ki bi mu želel biti podoben, saj tudi sam želi biti slavni vojskovodja. Andrej je šel v vojno proti Francozom in ob vprašanju Pierra, zakaj gre v vojno in to še proti najmonejšemu vojskovodji na svetu, mu je ta odgovoril, da je to njegova dolžnost in ker mu življenje, ki ga tu živi, ne prija. Doma je pustil nosečo ženo, brez potrebne opore. Prednost je dal vojni in svojim sanjam o slavi, zato ga prav nič ni pretreslo, ko mu je žena ob slovesu nezavestna omahnila na ramo. Vojna na tujem je izgledala precej drugače, kot si je Andrej predstavljal. V štabu pri vrhovnem poveljniku Kutuzovu je imel dober pregled nad dogajanjem, zato mu niso ostali skriti vzroki za neslavne poraze ruske vojske. Eden takih prizorov je bila bitka pri Schoengrabernu, ko so ob umiku ruskih čet pozabili na vod stotnika Tušina in se je ta sam bojeval s Francozi, ne da bi ga varovala pehota. Ker pri zakasnelem umiku ni odpeljal s seboj dveh topov, saj so imeli že tako težave z reševanjem ranjencev, so Tušina klicali na zagovor. Namesto pohvale je tako dobil ukor. S svojim poročilom ga je rešil knez Andrej. Tušin se mu je zahvalil, Andrej pa je šel brez odgovora mimo. Žalostno in tesno mu je bilo pri duši. Vse to mu je bilo tako čudno, tako nepodobno tistemu, kar je pričakoval. Po bitki pri Slavkovu, v kateri je obležal težko ranjen, se je srečal s svojim idolom – Napoleonom. Ta si je v zmagoslavju ogledoval ujete ranjence in vprašal Andreja, kako se počuti. Andrej je nepremično upiral oči v Napoleona in molčal. Vse, za kar je šlo Napoleonu, se mu je zdelo zdaj ničevo in tako neznamen se mu je zdel ta njegov junak s svojim častihlepjem in veseljem nad zmago, da mu ni mogel odgovoriti. Ko je gledal Napoleonu v oči, je knez Andrej mislil na ničvrednost življenja, ki ni mogel nihče razumeti njegovega pomena, in na še večjo ničvrednost smrti, ki je ni mogel nihče živ dojeti in pojasniti njenega smisla. Andrejev odnos do vojne, vojaške slave in Napoleona se je v temelju spremenil. Ko se je sedem let kasneje spet boril s Francozi, je zavrnil ponudbo Kutuzova, da bi delal pri njem v štabu. To pot ni šel v boj zaradi slave, ampak iz čistega domoljubja. Zato je prevzel poveljstvo navadnega polka, v katerem je imel ves čas stik s podrejenimi. Vase zaljubljeni individualist je tako na koncu našel pot k ljudstvu. Po bitki pri Slavkovu je prišla v domovino vest o Andrejevi smrti, ki je domače močno prizadela. Ženi, ki je bila tik pred porodom, so to novico prikriili. Tedaj se je Andrej nepričakovano vrnil domov, prav na dan ženinega poroda. Ta ga v težkih porodnih mukah, v blodnjah, povezanih z njimi, sploh ni prepoznala. Njena smrt, za katero se je čutil Andrej krivega, ga je pahnila v težko depresijo. Tedaj je stopila v njegovo življenje Nataša. Velika, globoka ljubezen do lepega in naravnega dekleta mu je vrnila vero v življenje. A kneza Andreja je čakala nova preiskušnja: naivna Nataša je nasedla puhloglavemu zapeljivcu Anatolu Kuraginu in hotela z njim zbežati. Hitro je spoznala svojo zmoto, toda Andrejevo samoljubje je bilo premočno, da bi ji ta spodrselj odpustil. Pierre ga je k temu nagovarjal in ga spomnil na njun prepir o nezvestih ženah, ki se je vnel med njima pred časom v Peterburgu. Andrej je ostro odgovoril: »Tokrat sem trdil, da je treba podli ženski odpustiti, nisem pa rekel, da bi ji bil sam zmožen odpustiti. Jaz tega ne morem«. Odpustil ji šele, ko se je poslavljaj od življenja: smrtno ranjen v borodinski bitki se je znašel na enem od vozov, ki jih je na begu iz Moskve dala sprazniti Nataša, da so nanje naložili ranjene. Tako se mu izpolnila želja, da bi še enkrat videl njo, ki jo je dotlej ljubil le s človeško ljubeznijo. Ta pa izključuje ljubezen do sovražnikov in se lahko hitro sprevrže v sovraštvo. Zato knez Andrej od vseh ljudi ni nikogar bolj ljubil in bolj sovražil kakor njo, Natašo. Šele zdaj, v bližini smrti, si je bil zmožen predstavljati njene duše, in spoznal je njena čustva, njene muke. Sprevidel je okrutnost svojega razhoda z njo. Sledili so dnevi Natašine skrbne nege Andreja, tihe, prave ljubezni in Andrejevo sprijaznenje z neizogibno smrtjo, z njeno preprosto in vzvišeno skrivnostjo.

Opis oseb

Andrej Bolkonski je najbolj zapleten lik v romanu, človek misli in dejanj. Imel je močno osebnost, a ni našel torišča za svoje nadpovprečne sposobnosti. Bil je človek, ki ni maral plitve aristokratske družbe, zaničeval je spletkarjenja in dvoličnost. Želel si je aktivne vloge v družbi, hlepel je po slavi vojskovodje, takrat mu je bil Napoleon ideal. Kasneje je spoznal njegovo sebičnost in pohlep po slavi. Andrej je v romanu pozitiven lik, ki da prednost domovini, ki čuti do navadnih ljudi in jih ne zapusti, čeprav se ne enači z njimi. Njegova aristokratska zavest je bila povezana z zavestjo odgovornosti, česar mnogi aristokrati niso imeli. Aristokratsko družinsko življenje ga ni zadovoljevalo. Pravo ljubezen je spoznal ob Nataši, kljub temu pa ji

ni znal in zmoget odpustiti prevare. Načelnost mu je tako vzela veliko ljubezen. To je spoznal šele, ko je bilo prepozno.

Pierre Bezuhov je drugačen junak. Že po zunanosti se ne more primerjati z Andrejem. Oba sicer občudujeta Napoleona, ampak iz različnih vzrokov. Za Pierra je Napoleon človek, ki je omajal fevdalno Evropo, za Andreja pa veliki vojskovodja, ki je dosegel tisto, o čemer je Andrej sanjal, to je slava. Pierre je bil preprost, ni se držal vljudnostnih pravil aristokratske družbe. Nezasodovljen je bil z družbo v kateri je živel. Ko pa je podedoval veliko premoženje in postal grof se je njegovo življenje spremenilo. Zaradi svoje pasivnosti in šibkosti je hitro podlegel okolici, postal je žrtev spletka in neustrezne poroke. Ko je doživel pekel borodinske bitke kot priča, je zasovražil Napoleona in se ob težkih preizkušnjah prerodil v suverenega, dobrega človeka, ki je končno našel srečo v ljubezni z Natašo.

Napoleona prikaže Tolstoj kot pozerja, ki misli le na to, kako bi najbolj učinkovito pokazal premagancem svojo veličino. Ta slavni vojskovodja se v romanu razkrije kot vase zaljubljeni komedijant. Tolstoj Napoleona ne karikira, pač pa ga prikazuje tako, da vedno bolj vidimo kako je zlagana njegova slava.

Nataša je v romanu iz naivne dekllice dozorela v samostojno izkušeno žensko. Je iskrena, čustvena in topla, pri tem pa pogosto preveč zaupljiva. Rada je imela ljudi okrog sebe, v vsakem je našla kaj lepega. Tako je istočasno ljubila dva moška, Andreja zaradi plemenitosti, Anatola zaradi telesne lepote. Izgubila je oba, a končno le našla srečo. Svojo najlepšo stran je pokazala z nesebično pomočjo ranjencem.

Mnenje

Roman *Vojna in mir* je eden največjih romanov ruske in svetovne književnosti. V njem Tolstoj opisuje rusko življenje v začetku devetnajstega stoletja. Zgodovinsko gradivo je obravnaval kot umetnik, zgodovinska plat pa se prepleta z osebno izkušnjo pisatelja, ki je bil tudi sam vojak. Čeprav opisuje zelo širok sloj ljudi, so glavne osebe aristokrati, ki so imeli po njegovem mnenju v tistem obdobju prav poseben položaj. Bili so izobraženi, njihov položaj jim je omogočal, da so lahko sami izbirali, kakšno življenje in vrednote si bodo izbrali.

Tolstoj je s simpatijo prikazoval patriarhalno zemljiško plemstvo, katerega kulturno središče je bila Moskva, medtem ko je dvorno peterburško aristokracijo prikazal v negativni luči. Dvorne kroge je obsojal zaradi pomanjkanja čuta odgovornosti, ker so bili sebični in zlagani. Zanj so bili ozek krog ljudi, ki živi v svetu izumetničenih interesov in navad in samo hlepi po ugodju in zadovoljuje prestižne težnje.

Poveličeval je vero v ljudi, srčno dobroto, preprosto modrost, občutek dolžnosti do ljudi in domovine. Zaničeval je pohlep, hlepenje po lastni slavi, spletkarjenje in izumetničenost.

Zelo pomembno je sporočilo, da o poteku zgodovine ne odloča posameznik, temveč množice. S tem je pokazal majhnost in nemoč tako slavljenega in napihnjenega vojskovodje kot je bil Napoleon.

Prav tako je pomembno vprašanje oblasti in svobode. Tolstoj je bil vedno kritičen in nezaupen do oblasti. Opravičeval je le tiste oblastnike, ki so svoj duh podredili ljudstvu. Prepričan je bil, da oblast kvari človeka. Zagovarjal je svobodo posameznika, možnost izbire in tudi uporništvu, zlasti proti puhli oblastniški vladavini. Zagovarjal je tiho uporništvu in ni videl razloga za žrtve, še zlasti, kadar je že samo dogajanje kazalo, da je boj obsojen na poraz.

Roman je poln različnih oseb in dogodkov, ki jim bralec pogosto težko sledi. Na eni strani prikazuje množične zgodovinske dogodke (bitke), na drugi strani čisto osebne človeške vzgibe in trpljenja. Kljub številnim nesrečnim dogodkom in porazom je slavospev življenju, ki je po Tolstoju neuničljivo dokler ljudje hrepenijo, iščejo, upajo in ljubijo.